

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

טהרת הגוף

(י"ח ב') (המשך משנה): טבל לחולין, הוחזק לחולין (כלומר, נתכוין לטבול לשם חולין), אסור למעשר (שני הנאכל בירושלים). טבל למעשר, הוחזק למעשר, אסור לתרומה. טבל לתרומה, הוחזק לתרומה, אסור לקודש. טבל לקודש, הוחזק לקודש, אסור לחטאת. טבל לחמור, מותר לקל. טבל ולא הוחזק (לא נתכוין לשם טבילת טהרה אלא לחריצה בעלמא), כאילו לא טבל (ואינו אוכל באותה טבילה אלא חולין בלבד²).

תנו רבנן: הנוטל ידיו - נתכוון, ידיו טהורות. לא נתכוון, ידיו טמאות. וכן המטביל ידיו - נתכוון, ידיו טהורות. לא נתכוון, ידיו טמאות.

והתניא: בין נתכוון בין לא נתכוון, ידיו טהורות!

אמר רב נחמן: לא קשיא, כאן לחולין, כאן למעשר.

(י"ט א') ומנא תימרא דחולין לא בעו כוונה? **דתנן** (מקוואות ה:): 'גַּל שְׁנַתְּלֵשׁ וּבֹ אַרְבָּעִים סָאָה וְנִפְל עַל הָאָדָם וְעַל הַפְּלִיָּם, טְהוּרִים.' קתני אדם דומיא דכלים, מה כלים דלא מכווני, אף אדם דלא מכוין.

(ודחי) וממאי, דלמא ביושב ומצפה אימתי יתלש הגל עסקינן, וכלים דומיא דאדם, מה אדם דבר כוונה, אף כלים דמכוין להו?

וכי תימא ביושב ומצפה מאי למימרא? סלקא דעתך אמינא ליגזור דלמא אתי למיטבל בחרדלית של גשמים, אי נמי נגזור ראשין אטו כיפין, קא משמע לן דלא גזרינן.

ומנא תימרא דלא מטבילין בכיפין, **דתניא:** מטבילין בראשין ואין מטבילין בכיפין, לפי שאין מטבילין באויר.

אלא מהא, **דתנן:** פירות שנפלו לתוך אמת המים, ופשט מי שידיהם טמאות ונטלן, ידיו טהורות, ופירות אינן בכי יותן. ואם בשביל שיודחו ידיו, ידיו טהורות, והפירות הרי הן בכי יותן.

איתיביה: טבל ולא הוחזק, כאילו לא טבל. מאי לאו כאילו לא טבל כלל!

לא, כאילו לא טבל למעשר, אבל טבל לחולין.

הוא סבר דחי קא מדחי ליה, נפק, דק ואשכח. **דתניא:** טבל ולא הוחזק, אסור למעשר ומותר לחולין.

שיטות הראשונים

טבילה בלא כוונה: כתב הרמב"ם "וכן עשו חכמים מעלות בטבילה. כיצד? מי שטבל בלא כוונה - הרי זה טהור לחלין ואסור במעשר שני, עד שיתכונן לטבול למעשר."

טבל למעשר שני - הרי זה בחזקת טהרה למעשר ואסור בתרומה. טבל לתרומה - החזק לתרומה ואסור בקדש. טבל

¹ הוחזק לשון כוונה, כלומר נתכוין להעמיד גופו בחזקת טהור לחולין. רש"י.

² פיה"מ לרמב"ם.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

לקדש - החזק לקדש ואסור לחטאת. טבל לחטאת - החזק לכל, שהטובל לחמור החזק לקל. טבל סתם ולא נתפון לאחד מכל אלו - הרי זה טהור לחלין בלבד, וטמא פשהיה אפלו למעשר.

וכן הנוטל ידיו או הטבילן - צריך פגנה אפלו למעשר. ומן המעשר ומעלה צריך פגנה, אבל לחלין אינו צריך פגנה. וכל המעלות האלו מדברי סופרים, אבל דין תורה - הואיל וטבל מכל מקום, הרי הוא טהור לכל.³

כוונת נטילה לאכילה דחולין: כתב הרשב"א, מסתברא דבעינן כוונה לנטילה המכשרת לאכילה.⁴ וטעמא דמשום סרך תרומה היא, והצריכה כוונה קצת כתרומה. ודעת רוב הראשונים, דנטילה לחולין לא בעי כוונה. והשו"ע פסק כרשב"א.⁵

כוונת הנוטל או נותן בלבד: עוד כתב הרשב"א, שאם נתכוין נוטל או נותן שפיר דמי; דמעלות הן שעשו לנטילת ידים, ובכוונת אחד מהן סגי ליה.⁶ וכן פסק הרמ"א.⁷

האם ים דינו כמעין או כמקוה: מי מעיין מטהרים בזוחלין. ושל מקוה, כגון מי גשמים, במכונסים. ופליגי תנאי אם ים דינו כמעין או מקוה.⁸ ודעת רבי יוסי שדין ים כמעין. וכתב הרא"ש, דהך סתמא דגל שנתלש, שהוא זוחלין, כוותיה. וכן פסק הרמב"ם. וכן פסק השו"ע.⁹

שיעור מעיין לטהר אדם: שנינו בספרא ובמשנה, המעין מטהר בכלשהו, והמקוה בארבעים סאה. דעת רבינו תם, רבינו שמשון, ר"י, רשב"א, ורא"ש, דהיינו דווקא לכלים. אבל אדם, אין טבילה עולה לו אא"כ יהא בו מ' סאה, כדתנן גל שנתלש, ובו ארבעים סאה וכו'.¹⁰ ודעת הרמב"ם וראב"ד, דאף אדם מיטהר במעין כל שהוא. והשו"ע פסק כרא"ש

³ מקורות: רמב"ם (הל' שאר אבות הטומאות יג,ב).

⁴ דגרסינן בתוספתא דמסכת ידים: הנוטל מתכוין והנותן אין מתכוין וכו', ידיו טהורות. רבי יוסי אומר: ידיו טמאות. אלמא אף לרבנן כוונת נוטל או נותן בעינן. והכי נמי משמע בגמרא, דגרסינן בפרק כל הבשר (חולין ק"ו ב') אמר רב: נוטל אדם ידיו שחרית ומתנה עליהן כל היום, אלמא תנאי בעי. וההיא ודאי בששומר ידיו היא, דאי לא, תנאי לא מעלה ולא מוריד, שכל שהסיח דעתו צריך נטילת ידים. אלא על כרחך בששומר ידיו היא. וכן פירש רש"י, ובלבד שיזהר מלטנפם ומלטמאם. וכן כתב הרמב"ם ז"ל (הל' ברכות ויז) והוא שלא הסיח דעתו מהן. ואפילו הכי מתנה אין אינו מתנה לא. אלמא כונה מיהא בעיא.

⁵ או"ח קנט"ג; או"ח קנח"ז. והאחרונים דנו במה שנראה כסתירה בדברי השו"ע, שכן בס"י קנח פסק דבעינן כוונת נטילה, ומשמע שם דבלא כוונת נטילה לא מהני כלל. ואילו בס"י קנט פסק דלכתחילה בעינן כוונת נוטל, ומשמע שאינו לעיכובא. ור' בהרחבה בשו"ת 'אוצרות יוסף' (סי' ג, לר"ד יוסף, הודפס בסוף הספר 'הלכה ברורה' חלק שמיני, עמ' יח). ובביאור הגר"א (קנח"ז, ס"ק יח) כתב שהעיקר כדעת הרא"ה (עיי"ש בהרחבה). וכן כתב המשנ"ב (ס"ק עה), שהמג"א כתב לפסול אף בדיעבד אם לא כווננו כלל, עיי"ש. אבל הגר"א הסכים כסוברין דבלא כוונה כשר. ושכן הוא דעת רוב הראשונים (רא"ה, שיבולי הלקט, רבינו ירוחם בשם ראב"ד ורא"ש, והסכים עמהם שהוא פשוט. וכן בפירושו רבנו חננאל בחגיגה משמע פשוט דאין צריך כונה, והביא כן מירושלמי. וגם הבית יוסף כתב שכן נראה דעת כל הפוסקים. שעה"צ). ובדיעבד בודאי יש להקל, כשאין לו מים ליטול שנית, כדעת המחבר. אח"כ מצאתי שכן כתב במאמר מרדכי. מקורות: רשב"א ורא"ה (תורת הבית הארוך, וז; ובדק הבית). שיבולי הלקט (סדר ברכות, סי' קלה). ור' תוספות (פסחים קט"ו ב', ד"ה אסוחי).

⁶ לדעת רבנן דרבי יוסי (ר' ציטוט לעיל), וקיימא לן כוותיהו דרביים נינהו.

⁷ או"ח קנט"ג. מקורות: רשב"א (תורת הבית הארוך, וז).

⁸ ר' משנה מקוואות ה,ד; פרה ח,ח.

⁹ יו"ד ראה. מקורות: רא"ש (מסכת נדה, הל' מקוואות, סי' יג). רמב"ם (הל' מקוואות ט,יב).

¹⁰ ונפל על האדם ועל הכלים טהורין, אלמא ארבעים סאה בעינן. וגל סתמא קתני, ואפילו של מעין, מדלא קתני גל שנתלש מן הים. ועוד, דאי בגלו של ים וכמאן דאמר התם כל הימים כמקוה, אם כן אפילו יש בו מ' סאה לא יטהרו, שהרי הגל כזוחלין, כדאמרין עלה דההיא בפרק קמא דחולין ובפ"ב דחגיגה, מהו דתימא ליגזור אטו חרדלית של גשמים קמשמע לן, כלומר קמשמע לן דלאו כמקוה הוא אלא כמעין הוא ולא גזרינן. רשב"א.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

וסיעתו.¹¹

מה למדים מהכוונה בטבילה: כתב הרמב"ם, "דבר ברור וגלוי שהטמאות והטהרות גזרת הכתוב הן, ואין מדברים שדעתו של אדם מכרעת אותן, והרי הן מכלל החקים. וכן הטבילה מן הטמאות מכלל החקים היא, שאין הטמאה טיט או צואה שתעבר במים, אלא גזרת הכתוב היא, והדבר תלוי בכונת הלב, ולפיכך אמרו חכמים: טבל ולא החזק - פאלו לא טבל. ואף על פי כן, רמז יש בדבר: כשם שהמכונן לבו לטהר, כיון שטבל טהר, ואף על פי שלא נתחדש בגופו דבר - כך המכונן לבו לטהר נפשו מטמאת הנפשות, שהן מחשבות האון ודעות הרעות, כיון שהסכים בלבו לפרש מאותן העצות, והביא נפשו במי הדעות, טהר; הרי הוא אומר: "וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טמאותיכם ומכל גלוייכם אטהר אתכם" (יחזקאל לו, כה).¹²

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות נטילת ידיים, סימן קנט)

ג. ולכתחלה יכון הנוטל לנטילה המכשורת לאכילה. (וכונת נותן נמי מועיל אפלו לכתחלה, אפלו שלא כון הנוטל כלל) (רשב"א סי' תק"י).

(או"ח, הלכות נטילת ידיים, סימן קנח)

ז. נטל ידיו לדבר שטבולו במשקה, ואחר כך רוצה לאכל לחם, יש מי שנהנה מדבריו שאין אותה נטילה עולה לו, ואין צריך לומר אם נטל ידיו שלא לאכל ואחר כך נמלה, ואכל...

(יו"ד, הלכות מקוואות, סימן רא)

א. אין האשה עולה מטמאתה ברחיצה במקוץ... עד שתטבל כל גופה בבת אחת במי מקוה או מעין שיש בהם ארבעים סאה...

ה. כל הימים יש להם דין מעין לטהר בזחילה; הלכה, גל שנתלש מהים ובו ארבעים סאה ונפל על האדם או על הכלים, עלתה להם טבילה. אבל אם הטביל בגל כשהוא באויר, קדם שיפיל על הארץ, אף על פי שיש בו ארבעים סאה, או שזרק כלים באמצעות הגל שהוא עשוי ככפה, לא עלתה להם טבילה.

כוונה לטבילה לאחר שעלה מן המים

(י"ט א') אמר רבי אלעזר: טבל ועלה (ויצא מן המים), מחזיק עצמו (בטבילה שטבל כבר) לכל מה שירצה.

מיתבי: עודהו רגלו אחת במים, הוחזק לדבר קל מחזיק עצמו לדבר חמור. עלה, שוב אינו מחזיק. מאי לאו אינו מחזיק כלל?

(ודחי) לא! עודהו, אע"פ שהוחזק, מחזיק. עלה, אם לא הוחזק (לשום דבר, שטבל סתם), מחזיק (לכל מה שירצה). ואם הוחזק (לקל), אינו מחזיק (לחמור, שהרי ניתק לדבר הקל).

¹¹ יו"ד רא, א. מקורות: ספרא (שמיני, פרשה ט, סוף פרק י, אות א). משנה (מקוואות ה, א). ר"ת ור"ש (הו"ד ברשב"א). רשב"א (תורת הבית, ז, ז; שו"ת ח"ד, סי' שיח). ר"י (הו"ד ברא"ש). רמב"ם (משמעות הל' מקוואות ט, ה-ו. כ"כ רשב"א, טור וב"י). ראב"ד (בעלי הנפש, שער המים, סו"ס ג). תוספות (ניזר ל"ח א', ד"ה בר מההיא).

¹² מקורות: רמב"ם (הל' מקוואות יא, יב).

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

(ומברר) מאן תנא עודהו רגלו אחת במים (נחשב כתחילת הטבילה, ואע"פ שהוחזק מחזיק)?

אמר רבי פדת: רבי יהודה היא. **דתנן** (מקוואות ז,ו): מקוה שנמדד ויש בו ארבעים סאה מכוונות, וירדו שניים וטבלו זה אחר זה - הראשון טהור והשני טמא (שהרי נחסר שיעור המקוה על ידי המים שעל הראשון). אמר רבי יהודה: אם היו רגליו של ראשון נוגעות במים (כשטבל השני), אף השני טהור (שאומרים גוד אחית מים שעליו, כאילו הם במקוה).

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוא: מחלוקת במעלות דרבנן.⁴³ אבל מטומאה לטהרה, דברי הכל השני טמא. והיינו דרבי פדת (שהעמיד עודהו רגלו אחת במים כרבי יהודה ולא כרבנן, אף שחזקה מקל לחמור מעלה היא).

איכא דאמרי: אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוא: מחלוקת מטומאה (דאורייתא) לטהרה. אבל במעלות דרבנן, דברי הכל אף השני טהור. ופליגא דרבי פדת.

אמר עולא: בעי מיניה מרבי יוחנן, לרבי יהודה מהו להטביל מחטין וצינוריות בראשו של ראשון (בעודו במים). גוד אחית (לראות כאילו המים שעל גופו במקוה) אית ליה לרבי יהודה, גוד אסיק לית ליה. או דלמא גוד אסיק נמי אית ליה.

אמר ליה: **תניתנה**: שלש גממיות (גומות) בנחל, העליונה התחתונה והאמצעית. העליונה והתחתונה של עשרים עשרים סאה, והאמצעית של ארבעים סאה. וחרדלית של גשמים עוברת ביניהן (ומחברתן). רבי יהודה אומר: מאיר היה אומר: מטביל בעליונה (דגוד אסיק מי אמצעית למעלה ע"י חרדלית של גשמים, להכשיר את העליונה. וכל שכן שמטבילים בתחתונה, דאמרינן גוד אחית).

(י"ט ב') (ומקשה) **והתניא**: רבי יהודה אומר: מאיר היה אומר, מטביל בעליונה. ואני אומר: בתחתונה ולא בעליונה! אמר ליה: אי תניא, תניא.

שיטות הראשונים

טבל ועלה, מחזיק עצמו לכל מה שירצה: למסקנה, דווקא בטבל סתם (אבל הוחזק לדבר קל ועלה, אינו מחזיק לחמור). וכתבו **תוספות ורא"ש**, דבעודהו לח מיירי.⁴⁴ וכן כתב **המאירי**. וכתב **שיש מפרשים** בה אף בשנתנגב מכל וכל. עוד כתב **המאירי**, שצריך שיתכוין עכ"פ לטבילה. אבל אם לא כיון כלל, ויצא מן המים, אינו מחזיק עצמו כלל. **והרמב"ם** השמיט דברי רבי אלעזר.⁴⁵

עודהו רגלו במים, הוחזק לדבר קל מחזיק עצמו לדבר חמור: **המאירי** הביאו להלכה, שאם עדיין רגליו במים, מכיון למה שירצה, אע"פ שטבל לשם דבר אחר. **והרמב"ם** השמיטו.⁴⁶

⁴³ כשהיתה טבילתו בשביל אחת ממעלות חכמים, כגון האונן והמחוסר כיפורים שצריכים טבילה לקודש, ואינם טמאים מן התורה. בזה אמר רבי יהודה שמועילה נגיעת רגלי ראשון במים. ע"פ רש"י.

⁴⁴ ויש ספרים שכתוב בהן בהדיא 'לח'.

⁴⁵ ר' באריכות ב'זבח תודה' (ד"ה נפק).

⁴⁶ וביאר ב'זבח תודה' (ד"ה נפק), שהוא משום דקאמר רבי פדת רבי יהודה היא, דתנן מקוה שנמדד וכו'. וכיון שהרמב"ם פסק דלא כרבי

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

מקוה שיש בו מ' סאה מכוונות וירדו שניים לטבול: רבינו ירוחם והטור כתבו שאם היו רגליו של ראשון נוגעות במים, אף השני טהור, וכדעת רבי יהודה. והרמב"ם פסק כת"ק, שהשני טמא אף אם רגליו הראשון נוגעות במים, וכלישנא קמא דאמר: לא נחלקו אלא במעלות דרבנן; אבל לעלות מטומאה גמורה לטהרה, דברי הכל טמא. וכן פסק השו"ע.¹⁷

מקוה שיש בו מ' סאה מכוונות והטביל בו ספוג תחילה: כתב הרמב"ם, "הטביל בו תחלה סגוס עֶבֶה וְכִיּוֹצֵא בו וְהִגְבִּיהוּ - אִם הָיָה מְקַצֵּת הַסְּגוּס נוֹגְעַת בְּמִים, הָרִי הַטּוֹבֵל בְּאַחֲרוֹנָה טָהוֹר, שֶׁהָרִי הַמִּים כָּלָן מְעַרְבִין." וכן פסק השו"ע.¹⁸

שלוש גממיות בנחל וכו' ואמצעית של ארבעים סאה: כתבו תוספות, דעד כאן לא נחלקו רבי מאיר ורבי יהודה, אלא בטובל בעליונה, אי אמרינן גוד אסיק אבל בתחתונה כולהו מודו דעלתה לו טבילה, דאמרינן גוד אחית.¹⁹ ע"כ. ולענין הלכה, חכמים פליגי בתוספתא אתרוייהו, ואמרי דאין טובלין אלא באמצעית בלבד, ופסק הרמב"ם כחכמים.²⁰ וכן פסק השו"ע.²¹

שולחן ערוך

(יו"ד, הלכות מקוואות, סימן רא)

ס. ג' גמיות שבנחל, התחתונה ועליונה של כ' סאה, והאמצעית של מ', ונטף של גשמים עובר בתוך הנחל, אף על פי שהוא נכנס לתוך ויוצא מתוכו, אין זה ערוב ואין מטבילין אלא באמצעית, שאין הנזחלין מערבים אלא אם כן עמדו.

סב. מקוה שיש בו מ' סאה מצמצמות, האדם הטובל בתוכו לא יקפץ לתוכו, שלא יחסרו המים בקפיצתו בתוכו; ולא יטבל בו פעמים זה אחר זה; טבול בו שנים זה אחר זה, אף על פי שרגליו של ראשון נוגעות במים, השני בטמאתו, שהרי חסרו המים מארבעים סאה.

סג. הטביל בו בגד עבה שהמים נבלעים בתוכו, כל זמן שהבגד נוגע במקוה, הוא כשר אף על פי שזבו ממנו שלשה לגין למקוה...

יהודה (ר' להלן), ממילא נדחתה הברייתא.

¹⁷ יו"ד רא, סב. וכתב בביאור הגר"א (ס"ק קי), ופסק הרמב"ם כלישנא קמא משום דסבירא ליה כרבי פדת, וכל שכן לבעלה כמו שכתוב בפ"ב דחולין, ל"א א', ודוקא לענין כוונה דחולין אין צריך כוונה. מקורות: רמב"ם (הל' מקוואות ח"ב). רבינו ירוחם (נתיב כ"ו, ח"ה).

¹⁸ יו"ד רא, סג. והקשה הכסף משנה, מאי שנא מרגליו של ראשון נוגעות במים, שפסק הרמב"ם ששני טמא? וכתב בשם ריב"ש, שהסגוס עבה ובולע את המים, וכשקצתו במים רואים כאילו כל המים מעורבים למקוה. ואינו דומה לאדם שאין המים נבלעים באיבריו, אלא בשטח גופו, וכיון שטופח על גופו אינו חיבור, הרי נחסרו המים. והתקשה הכס"מ בסברת החילוק. ותירץ הוא, שכשהגביה קצת הסגוס אינו כל כך קטפרס כמו שהוא האדם. ועוד תירץ, מפני שאין על האדם אלא טופח, ואפשר שבקצת מקומות נקוב, ונמצא שאינו חיבור.

¹⁹ והקשו מזה תוספות, דאלמא קטפרס חיבור, והא אמרינן בגיטין, ט"ז א', דקטפרס אינו חיבור, לא לטומאה ולא לטהרה, ומשמע שאינו חיבור כלל! וכתבו בשם רבינו תם, דהתם דווקא בשתי גממיות שבזו עשרים ובזו עשרים, דליכא מקוה שלם באחד בפני עצמה, דלא הווי חיבור, ואין מטבילין אפילו בתחתונה. אבל היכא דאיכא באמצעית מקוה שלם, לכולי עלמא מטבילין בתחתונה, ובעליונה פליגי.

²⁰ וכתב הב"י, ונראה מדבריו שאינו מפרש מחלוקתם בגוד אחית וגוד אסיק כדמשמע בפרק אין דורשין (חגיגה י"ט א'), אלא באם המים הנזחלין מערבין את המקוואות. וצריך טעם למה שינה ממאי דמשמע בתלמודא דמפרש פלוגתייהו. וכתב הריב"ש בתשובה (סי' רצ"ב), וזה לשונו: והא דמשמע בפרק אין דורשין דבגוד אחית לא פליגי, דלכולי עלמא אמרינן, היינו רבי מאיר ורבי יהודה; אבל רבנן דפליגי עלייהו בתוספתא, סבירא להו דאין קטפרס לעולם חיבור, אפילו על ידי גוד אחית.

²¹ יו"ד רא, ס. מקורות: רמב"ם (הל' מקוואות ח, ח). תוספות (גיטין ט"ז א', ד"ה הנצוק).

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

מעלות שעשו חכמים בכגדים לאוכלים בטהרה

(י"ח ב') (המשך משנה): בגדי עם הארץ מדרס לפרושין (לאוכלי חולין בטהרה. שאם נגעו בבגדיהם, נטמאו כמי שנגע במדרס הזב, וצריכים טבילה²²). בגדי פרושין מדרס לאוכלי תרומה (כהנים)²³. בגדי אוכלי תרומה מדרס לקודש. בגדי קודש מדרס לחטאת. יוסף בן יועזר היה חסיד שבכהונה (והיה שומר את חוליו מכל דבר המטמא חולין), והיתה מטפחתו (שקינח בה ידיו לסעודה) מדרס לקודש. יוחנן בן גודגדא היה אוכל על טהרת הקודש כל ימיו (והיה שומר חוליו מכל טומאה המטמאה קודשים), והיתה מטפחתו מדרס לחטאת.

(י"ט ב') (שנינו ברישא, הטובל לחולין והוחזק לחולין, אסור למעשר) מני מתניתין (המצריכה כוונה בטבילה למעשר)? רבנן היא, דשני להו בין חולין למעשר²⁴. אימא סיפא: בגדי עם הארץ מדרס לפרושין (האוכלים חוליהן בטהרה). בגדי פרושין מדרס לאוכלי תרומה (ולא אמר מדרס למעשר). אתאן לרבי מאיר, דאמר: חולין ומעשר כהדדי ניהו. רישא רבנן וסיפא רבי מאיר!?

אין, רישא רבנן וסיפא רבי מאיר.

רב אחא בר אדא מתני לה בסיפא חמש מעלות²⁵, ומוקי לה כולה כרבנן.

אמר רב מרי: שמע מינה, חולין שנעשו על טהרת הקודש²⁶, כקודש דמו.

(כ' א') ממאי מדלא קתני בהו מעלה²⁷.

(ודחי) ודלמא האי דלא קתני בהו מעלה, דאי דמו לתרומה הא תני תרומה, ואי דמו לחולין הא תני לחולין, (דאיכא תנאי דפליגי במילתא) **דתניא**: חולין שנעשו על טהרת הקודש הרי הן כחולין. רבי אלעזר ברבי צדוק אומר: הרי הן כתרומה!

אלא מסיפא: יוסי בן יועזר היה חסיד שבכהונה, והיתה מטפחתו מדרס לקודש. יוחנן בן גודגדא היה אוכל על טהרת הקודש כל ימיו, והיתה מטפחתו מדרס לחטאת. לחטאת אין, לקודש לא, אלמא קסבר: חולין שנעשו על טהרת קודש כקודש דמו.

²² פיה"מ לרמב"ם.

²³ וכל אלו מעלות מדברי סופרים. והטעם, שאין שמירת אלו הקלים נקראת שמירה אצל החמורים, והרי הם לגבי החמורים כאילו לא נשמרו. ומתוך כך גזרו בבגדיהם שמא ישבה עליהם אשתו נדה, והרי הם מדרס הנדה. הכי מפרש לה בפרק השוחט. ע"פ רש"י.

²⁴ דפליגי עליה דרבי מאיר בכל הטעון ביאת מים מדברי סופרים (לעיל, י"ח ב'), ואסרוהו במעשר. רש"י.

²⁵ פרושים, ואוכלי מעשר, ואוכלי תרומה, ואוכלי קודש, וחטאת. רש"י.

²⁶ אדם הרגיל לאכול קדשים מקבל עליו לאכול חוליו בטהרת הקודש, כדי שיהו בני ביתו זהירין ובקיאין בטהרת הקודש. רש"י.

²⁷ לומר: בגדי פרושין האוכלין חוליהן בטהרת חולין, מדרס לאוכלי חוליהן בטהרת הקודש, שמע מינה: בכלל קודש הן, והא תנא ליה קודש. רש"י.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

שיטות הראשונים

כמה מעלות בבגדים יש לענין טהרה: הרמב"ם פסק כרבנן דשני להו בין חולין למעשר, וכמאן דמתני בסיפא חמש מעלות, וכתב, "חמש מעלות עשו אותן חכמים בבגדים, ואלו הן: בגדי עמי הארץ מדרס לאוכלי חליהן בטהרה, וכן עמי הארץ עצמן כזבין לטהרות, כמו שבאנו (מטמאי משכב ומושב יא), ובגדי אוכלי חליהן בטהרה מדרס לאוכלי מעשר שני." **חולין שנעשו על טהרת הקודש:** כתב הרמב"ם "חלין שנעשו על טהרת תרומה - השלישי שבהן פסול פתומה. ואם נגע בקדש - אינו עושהו רביעי; ואפלו משקה קדש אינו פוסל. וחלין שנעשו על טהרת הקדש - השלישי שבהן טהור פחלין." ודעת הראב"ד שחולין שנעשו על טהרת הקודש, כקודש דמו.²⁸

²⁸ זה לשונו: כי רוב הסוגיא של חולין והסוגיא של מסכת נדה וסתם משנה של מסכת חגיגה, כולן חולין שנעשו על טהרת הקודש כקדש דמו. והוא (הרמב"ם) תפס דברי יחיד, הוא רב נחמן, דסבירא ליה כחולין דמו, והוא אמר לה הכא ואמר לה נמי התם בחומר בקדש. מקורות: רמב"ם וראב"ד (הל' שאר אבות הטומאות יא,ט).